

Innym zabytkiem zespołu dworsko-parkowego pochodzącym z około 1915 roku jest *chlewnia*, murowana z cegły na zaprawie wapiennej. Budynek ten założony został na planie mocno wydłużonego prostokąta z dobudówką od frontu równą wysokością korpusowi, stanowiący 1/5 jego długości. Chlewnia rozczłonkowana została prostokątnymi, ostrołuczными otworami okiennymi. Całości dopełniają prostokątne otwory drzwiowe, które otaczają ceglane opaski, podobnie jak wykończenia otworów okiennych. Przykryto go dwuspadowym dachem wspartym o więźbę drewnianą krokwiowo-stolcową.

Ostatnim z omawianych obiektów związanym przestrzennie z zespołem dworsko-parkowym jest neogotycki *lamus*. Wybudowany został na planie zbliżonym do kwadratu przez Jeremiego Korybuta Woronieckiego ok. 1883 roku. Ten podpiwniczony dwukondygnacyjny, z więźbą dachową krokwiowo-stolcową obiekt nakryto czterospadowym dachem osadzonym na drewnianym poddaszu wykraczającym poza lico ścian murowanych, tworzącym rodzaj pionowo oszalowanej hurdycji. Ostrołukowe otwory okienne i drzwiowe otoczono nad łukami płaskimi opaskami. W elewacji frontowej osadzono parę drzwi prowadzących do wnętrza budynku. Elewacja tylna na parterze posiada dwa okna, a na piętrze układ przylegający do siebie dwóch okienek i płycin. Elewacja północna lamusa bez podziałów, natomiast w elewacji południowej na piętrze wkomponowano zwieńczone odcinkowo drzwi. Wnętrze budynku na wszystkich poziomach wykończone zostało tzw. „nagim stropem” i tynkowanymi ścianami. Między kondygnacjami oraz piwnicą osadzono drewniane schody zakończone poręczami.

W bliskim sąsiedztwie Huszlewa położona jest wieś **Makarówka**, a w niej jedyna w powiecie łosickim drewniana dawna cerkiew grekokatolicka, która przypomina o prześladowaniu i tragicznych losach unitów podlaskich.

W latach 1874 – 1875 władze rosyjskie, chcąc udowodnić, że byli unicy definitywnie związali się z wiarą prawosławną, postanowiły urządzić uroczystą wizytę zwierzchnika cerkwi prawosławnej po świeżo „nawróconych” parafian Podlasia. Wizyta odbywała się z wielką pompą, w asyście lokalnych władz duchownych, wojskowych i administracyjnych.

Pod groźbą wysokich kar pieniężnych zmuszano byłych unitów do wychodzenia na drogi, gdzie mieli „entuzjastycznie” witać dostojnego gościa i jego świtę. W pobliżu Makarówki archirej na własnej skórze odczuł przywiązanie podlaskiego ludu do nowej, siłą narzuconej wiary. Jego karetę obrzucono błotem i kamieniami tak, że drogę musiał pokonywać w galopie. W Makarówce na spotkanie dostojnika wyszły tylko kobiety. Spędzono je w pobliże cerkwi, gdzie miało się odbyć uroczyste błogosławieństwo. Gdy archirej wyszedł z karety i otoczony dostojnikami zbierał się do błogosławieństwa, kobiety z Makarówki okazały mu w niezwykle oryginalny sposób swoje uczucia. Odwróciły się bowiem jak na komendę i zadarły w górę spódnice, co nie było może cywilizowanym, ale jakże wymownym gestem. Wobec takiej postawy świeżo nawróconej trzódki, archirej uciekł czym prędzej. Później wszczęto w tej sprawie śledztwo lecz rychło władze dały spokój dociekaniom, nie chcąc narażać się na śmieszność.

Dawna cerkiew unicka wzniesiona została w 1701 roku z fundacji Karola Stanisława Radziwiłła, kanclerza wielkiego litewskiego. Położono ją w środku wsi po wschodniej stronie drogi. Ta jednokondygnacyjna na rzucie prostokąta świątynia, wybudowana została z drewna na podmurówce ceglanej i podwalinie dębowej, łączonej na narożach zamkiem z sosrębem. Bale zrębu sosnowego grubości 16 cm łączono ze sobą na rybi ogon z krytym czopem. Całość świątyni wieńczy dwuspadowy dach z więźbą drewnianą o konstrukcji krokwiowo-stolcowej.

Skrzynkowe okna (120 x 60 oraz 120 x 75 cm) otoczono dekoracyjnym profilowanym okładem. Drzwi zewnętrzne filongowe, frontowe dwuskrzydłowe a boczne jednoskrzydłowe osadzone w futrynach zamocowanych w podwalinie i zawieszonych na żelaznych pasowych zawiasach.

Dawna cerkiew grekokatolicka w Makarówce została w 1935 roku zamieniona na rzymskokatolicki kościół parafialny p.w. Zwiastowania Najświętszej Panny Marii. W roku 1935 został on gruntownie odrestaurowany. Obecnie świątynia jest w dobrym stanie, sprawia wrażenie zadbanego. Mało jest jednak znany społeczeństwu jako jeden z najcenniejszych sakralnych zabytków architektury drewnianej powiatu łosickiego.

Innym zabytkiem wchodzącym w skład zespołu kościoła parafialnego jest **przykościelna dzwonnica**. Wybudowana została z drewna w 1 poł. XIX w. (ok. 1835 r.). Podwaliny tej słupowej konstrukcji wykonano z bali dębowych, które dźwigają sosnową konstrukcję zawieszenia dzwonu. Słup 28 x 28 cm dźwiga tej samej grubości poziomą belkę podpartą po bokach mieczami. Nieco większe miecze natomiast usztywniają słup u dołu. Te dwa usztywnione słupy połączono belkami w dwóch poziomach. Belka dolna wypada na wysokości 270 cm od podwaliny, górna na wysokości 430 cm. Nad całością góruje okapowy, czterospadowy dach o konstrukcji krokwiowej, zwieńczony krzyżem z płaskownika.

W odległości około pięciu kilometrów od Huszlewa położone są Kownaty, założone w XV w. jako własność Jana Nassuty. Od 1567 r. do XVIII w. były w posiadaniu Radziwiłłów. W XVIII w. dzierżawcą Kownat zostają Kownacy. W 2 poł. XIX w. przechodzą w ręce Ryttów, a na początku XX w. gospodarzem zostają Zborowscy.

To tutaj, w samym sercu wsi, znajduje się prze-piękny drewniany **klasycystyczny dworek z 1 poł. XIX w.** Częściowo jest podpiwniczony, za-łożony na planie prostokąta, nakryty dachem naczółkowym z więźbą drewnianą krokwiowo-stolcową. Cechami charakterystycznymi tej konstrukcji są naroża budynku ujęte lizenami, prostokątne otwory okienne i drzwiowe otoczone profilowanymi opaskami oraz dwukondygnacyjna wystawka (na osi środkowej) z trójkątnym szczytem podtrzymywany parą narożnych tokańskich kolumn na cokołach.

Dwór ten od roku 1990 jest własnością prywatną. Gruntownie odremontowany jest świadectwem dobrej woli tych wszystkich ludzi, którzy dbając o zabytki, ratują ich historię przed zniszczeniem i zapomnieniem.

Dariusz Stasiuk

Chlewnia w zespole dworsko-parkowym w Huszlewie

Lamus w zespole dworsko-parkowym w Huszlewie

Dawna cerkiew unicka obecnie parafialny kościół rzymskokatolicki p.w. Zwiastowania Najświętszej Panny Marii w Makarówce

Dzwonnica przy kościele parafialnym w Makarówce

Klasycystyczny dworek w Kownatach